יח א מיי' פ"ד מהל' ברכות הלכה ח סמג עשין כז טור ש"ע א"ח סי' קפט סעיף א [וכרא"ש פ' כיצד הדס פי' ה]:

יט ב מיי' שם פ"ד הל' יג (וס"ז הל' יז) סמג שם טור ש"ע א"ח סי' קצד סעיף ה וסי' קז סעיף ס [כיב מלגס והל"ס כלפ וכנרסס פ"ו דף לד וכרא"ש פ' לב]:

כ ג מיי' פכ"ס מהלכות שבת הלכה טו סמג עשין כט טוס"ע א"ח סי' רל"ח סעיף ב:

כא ד מיי' שם הל' ג [טור א"ח סימן לגס]:

רבינו חננאל

בסעודתה והוה קאי עליידהו רב ייבא סבא אמרו ליה שטוף כסא הב ונבריך [הדר] אמרו ליה הב לן ונשתי אמר להו הכי אמר רב כיון דאמריתו הב ונבריך איתמר לכו למשתי. אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודתא קאי עליידהו רב אחא בריה דרבא אמימר בריך אכל כום וכום דרמה שתי מר זוטרא בריך בורא פרי הגפן אכסא קמא ואכסא דבריתא רב אשי בריך אכום ראשון בלבד אמר להו רב אחא אנן כמאן נעביד אמימר אמר אנא נמלך אנא כלומר כיון שאני שנתה הכוס אני מסיים בדעתי שלא לשתות כוס אחר וכבר פסק השתיה וגאסרתי אנתי אחר כך לשתות כאלו אני מתחיל לפיכך אני צריך לברך בתחלה מר זוטרא אמר אנא עבדי כתלמידי דרב כיון דאמרי הב ונבריך איתמרו למשתי רב אשי אמר לית הילכתא כתלמידי דרב דלאו הברכה מפסקת וכל שכן אם אומר הב ונבריך דהא יום טוב אחר שבת ואמר רב יצ"ח פי' כיון שברך בפ"ה בתחל"א אע"פ שהפסיק וברך קידוש ונר תגם הבדיל שותה בלא ברכת היין פעם אחרת ש"מ כי הברכה אינה מפסקת והא דתלמידי [דרב] אינה ודחי' לה דרב אשי ואמרי' ולא היא בברכת המזון שהוא כוס אחר וזלתי הכוס שברך עליו בורא פרי הגפן עקר דעתיה משתי' וצריך ברכה אחרת אבל יצ"ח שתן טלן בכוס אחר לא עקר דעתיה משתיה וכלה כברכה א' אריכתא דמו וקיימא לן כדמר זוטרא: כי ממא לאבדולי קם שמעיה ואדליק אבוקה משרגא אמר להו האמר ר' יוחנן אבוקה לחבדלה מזונה מן המובחר פתח ואמר המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך ובין ישראל לעמים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה ואמיקנא הוא דעבד [הכי] כר' אליעזר [עכיר] דאמר הפותח לא יפחות מג' והמוסיף לא יוסיף על ז' ואקשינן

דברים הרגילים לבא לאחר הסעודה כגון תאנים וענבים אפי' באים בתוך הסעודה לריכין ברכה לפניהם ולאחריהם אין נראה פירוש זה כדמפרש שם ושוב דלא דמי לתאנים וענבים דיין חשיב בא מחמת הסעודה ולא לריך לברך אחריו לכולי עלמא ואע"ג דאמר התם שאלו

אמר עלייהו

אמר לה בן עזאי מפני מה אמרו דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה אין מעין ברכה לא לפניהם ולא לאחריהם מפני שפת פוטרתן אי הכי יין (ד) נפטרים פת פירוש ואנן תנן הביאו לפני יין תוך המזון כל אחד מברך לעצמו ומשני שאני יין הואיל וקובע ברכה לעצמו התם לא מיירי אלא בברכה שלפניו אבל לענין ברכה שלאחריו לא תאסכתן דחשיב ואין מנהג לברך אחר היין בתוך הסעודה ואפילו יין דלאחר הסעודה נראה שאין לריך לברך אחריו לעולם חשוב מחמת הסעודה והא דקאמר דברים הבאים אחר הסעודה לריכין ברכה לפניהם ואחריהם הייט תוך מיין ומיהו אנו אין אנו מסלקין ידינו מפת עד ברכת המזון והכל קרוי תוך הסעודה ואין שום דבר טעון ברכה אחריו דברכת המזון פוטר וכימי החכמים היו מסיחין מן הפת בעקירת שלחן קודם ברכת המזון ואז היו רגילין לשתות יין ולאכול פירות:

כיון דאמר הב ונבריך איתמר למשתי. וא"ת בפ' ג' שאכלו (ברכות דמ"ה) אבי יגאי מלכא כי' דקאמר מאן יהיב לן גברא דמברך לן דהוי הב ונבריך היכי נעבוד תו עמהן ר"ש בן שטח הא אמרי' לעיל בהאוא פרקין (דף מז.) דרב ושמואל הוו יתבי בסעודתא על ואתא רב שימי בר חייא הוה קמסרהב ואכיל אמרו ליה מאי דעתך לאכטרופי בהדן אנן אכלינן אלמא כיון דגמרו מלאכול תו לא מצטרפי וי"ל בלא הכי אמרי' התם

הוא דעבד לגרמיה שהוליאם אע"פ שלא אכל כזית דגן:

בריך אכל כסא וכסא. אחריו לא היה מברך דברכת המזון פוטרת והא דשיעי מקום לריך לברך הייט דוקא לפניו ולא לאחריו כדפיר' לעיל: **רב** אמר בריך אכסא קמא ותו לא בריך. אע"ג דברכת המזון מעוגה כוס לא היה מברך וכירושלמי גמי קאמר דאם התחיל לסעוד בע"ש מבעוד יום אין לריך בקידוש לברך בפה"ג משמע דכל דבר מלוה המעון כוס א"ל לברך בפה"ג היכא דלא הוי הפסק וא"ת א"כ אמאי מברכין בכוס שני שאחר הגדה בפה"ג אפילו תהא הגדה מעוגה כוס אין לריך לברך דלא הוי הפסק כדאמר הכא וי"ל דהגדה והגילא גמי הוי הפסק ואע"ג דבין ראשון לשני אם לא לא לשתות יש מכיון דהתחיל אשר גאלנו אסור לשתות והוי כמו ברכת המזון דמסקינן הכא דלריך לברך ומ"מ חשיב קידוש במקום סעודה לענין זה לא חשיבא הגדה הפסק ולמאי דפרישית דהוא הגדה הפסק לריך לברך אחר ירקות טרם נפשות וגם נראה לברך אחר כל מרכבא כוסות על הגפן חוץ מכוס שני הסמוך לסעודה וגם אחר ג' כוסות של מירוסין ונשואין נראה דלריך לברך אחר כל אחד על הגפן:

וקאמר רב יקב"ה. פי' בקונטרס דדייק מדלא מלריך לברך מרי זימני בפה"ג חד קידוש וחד אהבדלה אלמא לא הוי קידוש הפסק והוא הדין גמי ברכת המזון וקשה דאיך יברך פעמים בפה"ג על כוס א' וזה לא מליגו ונראה דדייק מדלא תיקנו יין לבסוף ש"מ דלא הוי הפסק הוא הדין גמי ברכת המזון:

ולא היא כו'. והכי מסקינן דמברכין אכסא דברכתא וקשה דאמרינן בכימוי הדם (חולין דף פז.) דכוס של ברכה אתה שותה לו מ' זהובים אתה נוטל והשתא האיכא ג' זהובים בשביל ברכת טורח פרי הגפן וי"ל דהתם לא נקט ג' משום רב אלא דלא בריך אכסא דברכתא ועוד פעמים מברכין ברכת המזון בלא כוס: ומר

למר דעביד כולי האי הא איכא טרגא: **ודפסיק דנפשיה**. מעלמא אחר לא לויתיו והא דקאמר ליה רבא לא גרסי' דהא רבא עלמא הוא דקא מהדר לרב יעקב בר אבא: **ס"ג סמבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך זו סיפ' סבדלתו כו'**. ולא היה אומר יותר: **על שבע**. מפרשין לקמיה: והא

קאי עלייהו רב ייבא סבא א"ל הב לן ונבריך לסוף אמרו ליה הב לן ונישתי אמר להו הכי אמר רב כיון דאמריתו הב לן ונבריך איתמרא לכו למישתי מאי טעמא דאסחיתו דעתייכו אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודה וקאי עלייהו רב אחא בריה דרבא אמימר בריך על כל כסא וכסא ומר זוטרא בריך אכסא קמא ואכסא בתרא רב אשי בריך אכסא קמא ותו לא בריך אמר להו רב אחא בר רבא אנן כמאן נעביד? אמימר אמר נמלך אנא מר זוטרא אמר אנא דעבדי כתלמידי דרב ורב אשי אמר לית הילכתא כתלמידי דרב דהא יו"ט שחל להיות אחר השבת ואמר רב יצ"ח והתם עקר דעתיה ממשתיא הכא לא עקר דעתיה ממשתיא כי ממא לאבדולי קם שמעיה ואדליק אבוקה משרגא אמר למה לך כולי האי הא מנחא שרגא שמעא מדעתיה דנפשיה קא עביד אי לא שמיע ליה מיניה דמר לא הוה עביד אמר לא סבר ליה מר אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר פתח ואמר המבדיל בין קודש לחול בין אור לחשך בין ישראל לעמים בין השביעי לששת ימי המעשה אמר רב יהודה אמר רב המבדיל בין קודש לחול זו היא הבדלתו של רבי יהודה הנשיא אמר רבא סבירא לי דאמר ר"א אמר רבי אושעיא הפותח לא יפחות מג' והמוסיף לא יוסיף על ז' אמר ליה

והא

קאי עלייהו. משמע עליהו: **סב** (ג) **ונבריך**. ברכת המזון והדר אמליכו ואמרו הב בריאה ונישתי: **כיון דאמריתו סב** (ג) **ונבריך**. ברכת המזון אסחיתו דעתייכו משתיה ואסור למישתי עד לאחר ברכת המזון אלמא ברכת המזון אסוחי דעתא הוא ולריך לחזור ולברך:

ואמר רב יצ"ח. ולא בעי לברוכי ברכת היין תרי זימני חדא לקידוש וחדא להבדלה והי"ה לתרי כסי דקידוש היום וברכת המזון: **כי מעא**. רבא לאבדולי במולאי שבת ועיל קאי אלא אגב גרדא אייתינהו להכי תרתי עובדי ועובדא לחבורה בשבת הוה: **קא מפלי טרפ בשרגא**. מדליק אבוקה בנר: **פ"ל**. רב יעקב בר אבא למה ליה למר סלי הא הא איכא טרגא: **ודפסיק דנפשיה**. כלומר מעלמא אחר לא לויתיו: **על שבע**. מפרש להו לקמיה: והא

רשב"ם

קאי עלייהו. משמע עליהן והוא עומד עליהם (נרמשים יח) מתרגמינן והוא משמע: **אסור לכו למישתי**. אלמא ברכת המזון אסוחי דעתא הוא ולריך לחזור ולברך לאחר ברכת המזון והכי [נרמשים יח] מתרגמינן ואע"ג דשמעי' מהכא דברכת המזון-לאסוקי סעודתא הוא לא בעי ברוכי על היין לאחריו מיקמי דנבריך ברכת המזון לפי שברכת המזון פוטרתו דהשתא אחת מעין שלש סגי להו כ"ש שלש ברכות עלמן ובהלכות גדולות גמי כתב דלא בעי לברוכי ברכת היין לאחריו עד לאחר ברכת המזון: **הוו יפבי כפעודפא**. דאמר: **על כל כפא וכפא**. על כל פעם שהיה שותה בתוך המזון: **ואלכפא דבפרא**. ברכת המזון סבירא ליה כרבא דבריך גמי לעיל אכסא קמא ואכסא דברכתא: **נפלא פני**. בכוס שני נמלכתי לשתות שכבר הוי לי היסח הדעת משמתיתי סוס ראשון וכן כל פעם ופעם שמתיתי נמלכתי: **כפלמידי דרב**. כי הוא עובדא דלעיל דילף רבא מיניה דמיבעי לברוכי אכסא דברכתא אע"פ שכבר בירך היין שבתוך המזון: **ניפ סלכפא כפלמידי דרב**. כלומר כעובדא דתלמידי דרב לעיל דברכת המזון לא אסוחי דעתא הוא ואע"ג דאמר הב ונבריך אם אומר הב ונבריך דהא יום טוב אחר שבת ואמר רב יצ"ח פי' כיון שברך בפ"ה בתחל"א אע"פ שהפסיק וברך קידוש ונר תגם הבדיל שותה בלא ברכת היין פעם אחרת ש"מ כי הברכה אינה מפסקת והא דתלמידי [דרב] אינה ודחי' לה דרב אשי ואמרי' ולא היא בברכת המזון שהוא כוס אחר וזלתי הכוס שברך עליו בורא פרי הגפן עקר דעתיה משתי' וצריך ברכה אחרת אבל יצ"ח שתן טלן בכוס אחר לא עקר דעתיה משתיה וכלה כברכה א' אריכתא דמו וקיימא לן כדמר זוטרא: **כי ממא לאבדולי קם שמעיה ואדליק אבוקה משרגא**. אמר להו האמר ר' יוחנן אבוקה לחבדלה מזונה מן המובחר ואמר המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחשך ובין ישראל לעמים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה ואמיקנא הוא דעבד [הכי] כר' אליעזר [עכיר] דאמר הפותח לא יפחות מג' והמוסיף לא יוסיף על ז' ואקשינן

מעא רבא לאבדולי. לעיל קאי אהא דרב יעקב בר אבא איקלע לבי רבא והוא עובדא בסעודת שבת אוקימנא לעיל משום הא מילתא דהכא דמשמע למולאי שבת אתחיל רבא לברך ברכת הבדלה, ואגב גרדא אייתי להא עובדא דאמר ומר זוטרא אין ליה דרבא ולא אשי ליה, ולקמן לפרקין ההוא עובדא קמא דלא הוא בר יהודה איקלע לבי רבא אייתי לקמייהו כסא דאבדלתא וברך מאור ובשמים דלא אייך למימר כי מטא לאבדולי קם שמעיה וכו' והרי כבר אמרנו שהיה מבדיל וברך כבר אבשמים ואמאור ועוד הא דרב יעקב בר אבא אמאי מפסיק בינתים: **קם שמעיה**. דרבא אדליק אבוקה בשרגא: **פ"ל**. רבי יעקב בר אבא גרסא לאחר שהבדיל למה ליה למר דעביד כולי האי הא איכא טרגא: **ודפסיק דנפשיה**. מעלמא אחר לא לויתיו והא דקאמר ליה רבא לא גרסי' דהא רבא עלמא הוא דקא מהדר לרב יעקב בר אבא: **ס"ג סמבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך זו סיפ' סבדלתו כו'**. ולא היה אומר יותר: **על שבע**. מפרשין לקמיה: והא

מטמא עליהו

אומרו לך

מעמ"ל

מאיר

מבנה

נוסח מנהגו של רבינו: 1) בגר ההבדלה 2) הנוסח ההבדלה אל - מספר דרך לפנכר בתוך הנוסח ב - מזון בתוך המאה - אל - מזון הפטר מה סמוך לתוך המאה

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמימר אמר אנא נמלך: (ב) רש"י ד"ה הב לן וכו' וכו' ואמרו הב לן בריאה(ג) ד"ה כיון דאמריתו הב לן ונבריך: (ד) תוס' ד"ה כי יין פני ניפסריה:

* עיין הסגרי"ם: אל פי הרשב"ם נקמן ד"ה כי מאאן מה שמובא אחרי הסגרי"ם פה: הבאשך לאשה אז שלן ביקורו אל ל' יעקב בר אבא בבי' רבא שמתחיל בגמ' ג' ביקור ותחל בעבת ומאיר לאוזני בעבת

* ה - ◇ מתשאות אם אותה בורה בגמ' ג'